

Jobbhälsindex Jobbhälsobarometern 2013

sveriges
företags
hälsor

Delrapport Jobbhälsindex 2013:3
Jobbhälsobarometern
Sveriges Företagshälsor
2014-03-11

Innehåll

Innehåll	2
Sammanfattning	3
Om Jobbhälsobarometern	4
Om Jobbhälsoindex	4
Om Sveriges Företagshälsor	4
Jobbhälsoindex – ett sammanvägt mått på arbetsmiljö, hälsa och trivsel på jobbet.	5
Äldre män har bättre arbetsmiljö och Jobbhälsoindex än kvinnor och yngre	6
Kommunanställda kvinnor har sämst arbetsmiljö och Jobbhälsoindex	7
Lägst Jobbhälsoindex i skolan	8
Arbetsmiljön försämras generellt – särskilt i kommunerna	9
Dålig arbetsmiljö verkar gå hand i hand med högre sjukfrånvaro	10
Den framtida sjukfrånvaron har samband med upplevd arbetsmiljö	11
Lön och arbetsmiljö verkar följas åt	12
Nattsömnen störd av dålig arbetsmiljö – eller tvärtom	13
Högre utbildning ger inte automatiskt god arbetsmiljö	14

Sammanfattning

Jobbhälsoindex sjunker i Sverige och särskilt för de yngre anställda. Det innebär att de anställda upplever att arbetsförhållanden som påverkar hälsa och arbetstillfredsställelse har försämrats.

- Jobbhälsoindex är generellt lägre bland kvinnor jämfört med männen. Det innebär att kvinnorna bedömer sin fysiska och psykiska arbetsmiljö sammantaget sämre än männen.
- De yngre anställda har ett lägre Jobbhälsoindex jämfört med de äldre, vilket innebär att de yngres bedömning av sin fysiska och psykiska arbetsmiljö sammantaget är lägre än medelålders och äldre anställda.
- Anställda inom utbildningsområdet har lägst Jobbhälsoindex. Det innebär att anställda inom den svenska skolan upplever att de sammantaget har sämst fysisk och psykisk arbetsmiljö jämfört med alla anställda i landet inom samtliga näringsgrenar.
- Utvecklingen är negativ – Jobbhälsoindex har minskat de senaste åren
- Anställda som varit frånvarande på grund av sjukdom uppvisar betydligt lägre Jobbhälsoindex jämfört med de som inte haft någon frånvarodag. Här gäller påtagligt att ju fler frånvarodagar man haft desto sämre bedömer man att den fysiska och psykiska arbetsmiljön är.
- De med högre lön har i huvudsak högre Jobbhälsoindex jämfört med de med lägre lön. Vi ser däremot ingen skillnad i Jobbhälsoindex beroende på utbildningsbakgrund. Personer med exempelvis universitetsutbildning upplever den fysiska och psykiska arbetsmiljön sammantaget lika bra eller dålig som de med högst grundskoleutbildning.
- De med sömnproblem med anledning av jobbet har ett betydligt lägre Jobbhälsoindex jämfört med de med god nattsömn.

Det finns också tidigare rapporter från Jobbhälsobarometern för år 2013;

Jobbhälsobarometern 2013:1 samt 2013:2, vilka kan laddas ned från www.foretagshalsor.se

Om Jobbhälsobarometern

Jobbhälsobarometern, som genomförs årligen, bygger på telefonintervjuer med ett representativt urval av svenskar i åldern 20 – 65 år som arbetar minst halvtid. Jobbhälsobarometern för 2013 omfattar 4518 personer. Den kompletterar på ett statistiskt sätt den bild vi inom företagshälsovården ser bland anställda och på arbetsplatser. Samtliga uppgifter i Jobbhälsobarometern bygger på de anställdas **egen** uppfattning och skattning.

Syftet med Jobbhälsobarometern är att visa på trender när det gäller hälsa och synen på arbetet, skillnader mellan sektorer, åldrar och branscher med mera samt att visa på samband mellan hälsa, sjukdagar och arbete.

Sveriges Företagshälsor samarbetar med SKI, Svenskt Kvalitetsindex när det gäller datainsamling till Jobbhälsobarometern.

Om Jobbhälsoindex

Jobbhälsoindex är en sammanvägning av ett tiotal av de viktigaste variablerna för en bra arbetshälsa och arbetsmiljö. Ett högre indextal innebär att de anställda uppfattar arbetshälsan och arbetsmiljön bättre. Det finns inget givet tal, indextalet är intressant som jämförelse över tid och mellan olika delmängder, ålder, kön, näringsgren, egen sjukfrånvaro etc.

Om Sveriges Företagshälsor

Sveriges Företagshälsor är företagshälsovårdens branschorganisation. Tillsammans med våra medlemmar strävar vi efter att landets arbetsgivare ska få hållbara, effektiva och attraktiva arbetsplatser. Medarbetarna ska samtidigt få ett hälsosamt, säkert och stimulerande yrkesliv. Investeringar i företagshälsovård är en vinst för alla parter.

Sveriges Företagshälsors medlemmar utgör en majoritet av hela branschen vilken består av närmare 4000 samverkande specialister inom arbetsmiljö & hälsa, frisk- och sjukvård samt rehabilitering.

Kontakt för mer information

Lars Hjalmanson, vd Sveriges Företagshälsor

Tel: 08 - 762 67 49

E-post: lars.hjalmanson@foretagshalsor.se

www.foretagshalsor.se

Jobbhälsoindex – ett sammanvägt mått på arbetsmiljö, hälsa och trivsel på jobbet

I denna rapport från Jobbhälsobarometern har vi vägt samman ett tiotal variabler och indikatorer som har betydelse för arbetsmiljö och hälsan i relation till jobbet. Vi benämner det *Jobbhälsoindex*. I Jobbhälsobarometern återfinns totalt ett 70 tal olika frågeställningar och bakgrundsvariabler.

Nedanstående frågeställningar är formulerade så att de kan besvaras hur nöjd man är eller hur mycket man instämmer på en tiogradig skala, där 10 betyder att man instämmer helt eller att man är mycket nöjd och 1 betyder att man inte instämmer alls eller är mycket missnöjd. Ju högre betyg på denna tiogradiga skala desto mer instämmer man eller mer nöjd är man alltså. De tio olika frågeställningarna har sedan vägts samman till ett mått – Jobbhälsoindex. I denna version har vi valt att vikta de olika frågeställningarna lika.

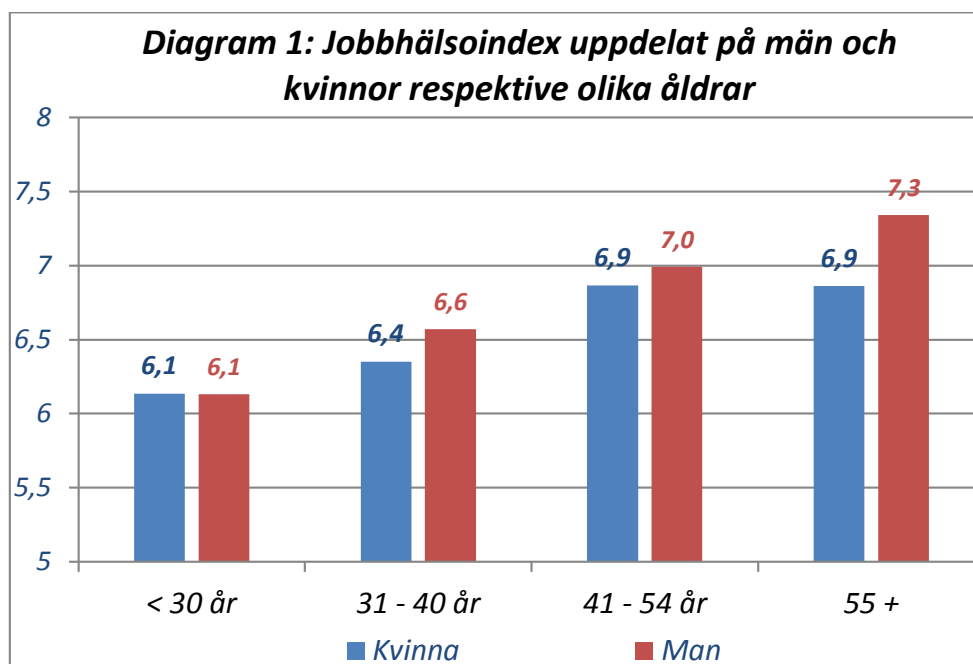
Frågeställningarna rör sådant som vi vet har betydelse för hur vi upplever arbetsmiljön och hälsan kring jobbet. Det handlar om fysisk arbetsmiljö, möjligheter att påverka, arbetsbelastning, stress och möjligheter till stöd samt upplevelsen av sjukfrånvaron generellt på arbetsplatsen.

Jobbhälsoindex

- Arbetsbelastningen. Det vill säga i vad mån du har lagom mycket att göra.
- Möjligheterna att påverka hur arbetsuppgifterna ska genomföras.
- Den fysiska arbetsmiljön avseende ergonomi (arbetsställning för rygg, nacke etc).
- Den fysiska arbetsmiljön i övrigt (belysning, damm, buller etc).
- Hur ni på arbetsplatsen lyckas hantera konflikter.
- Du känner dig motiverad i ditt arbete.
- Du ser fram emot att gå till arbetet.
- Du upplever att ni har låg sjukfrånvaro på er arbetsplats.
- Den stress som förekommer i arbetet kan du hantera på ett tillfredsställande sätt.
- Du har möjlighet att få stöd och hjälp vid hög arbetsbelastning.

Jobbhälsoindex är alltså medelvärdet av bedömningarna på den tiogradiga skalan för varje påstående.

Äldre män har bättre arbetsmiljö och Jobbhälsindex än kvinnor och yngre

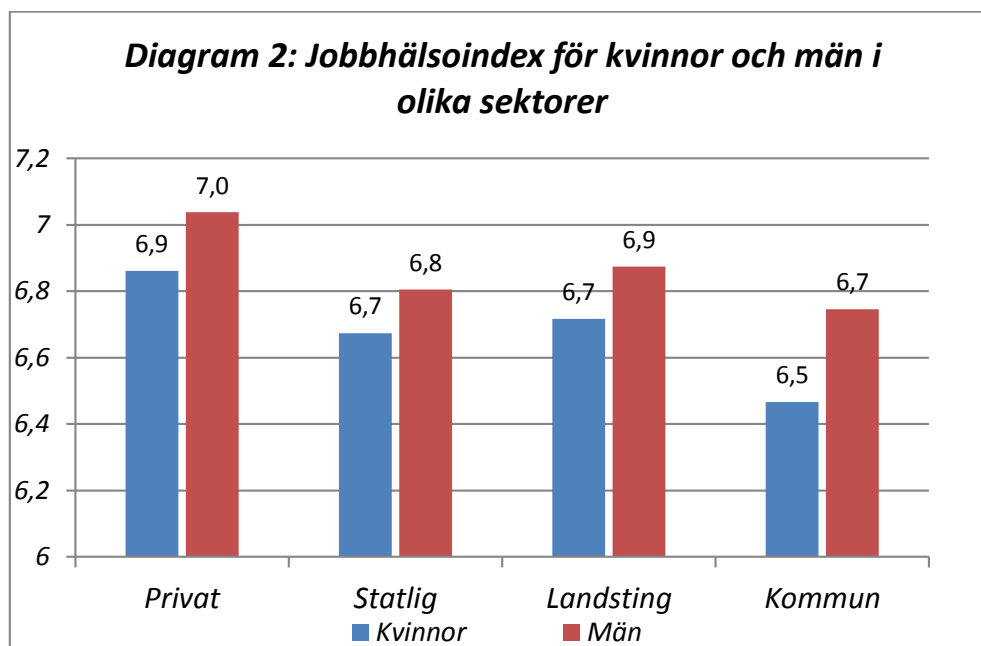

Av diagrammet framgår att Jobbhälsindex är lägre för de yngre anställda. Bland de yngre är det heller ingen skillnad mellan män och kvinnor. De äldre anställda uppvisar ett högre Jobbhälsindex. Här ser vi också skillnader mellan män och kvinnor. De äldre anställda männen har högst värde i Jobbhälsindex.

Det innebär alltså att de äldre männen är mest tillfreds med fysisk och psykisk arbetsmiljö sammantaget.

Urvalet är anställda som arbetar minst halvtid i åldersgruppen 20 till 65 år och som äger ett telefonabonnemang - fast eller mobilt. Totalt ingick 4518 personer i Jobbhälsobarometern 2013.

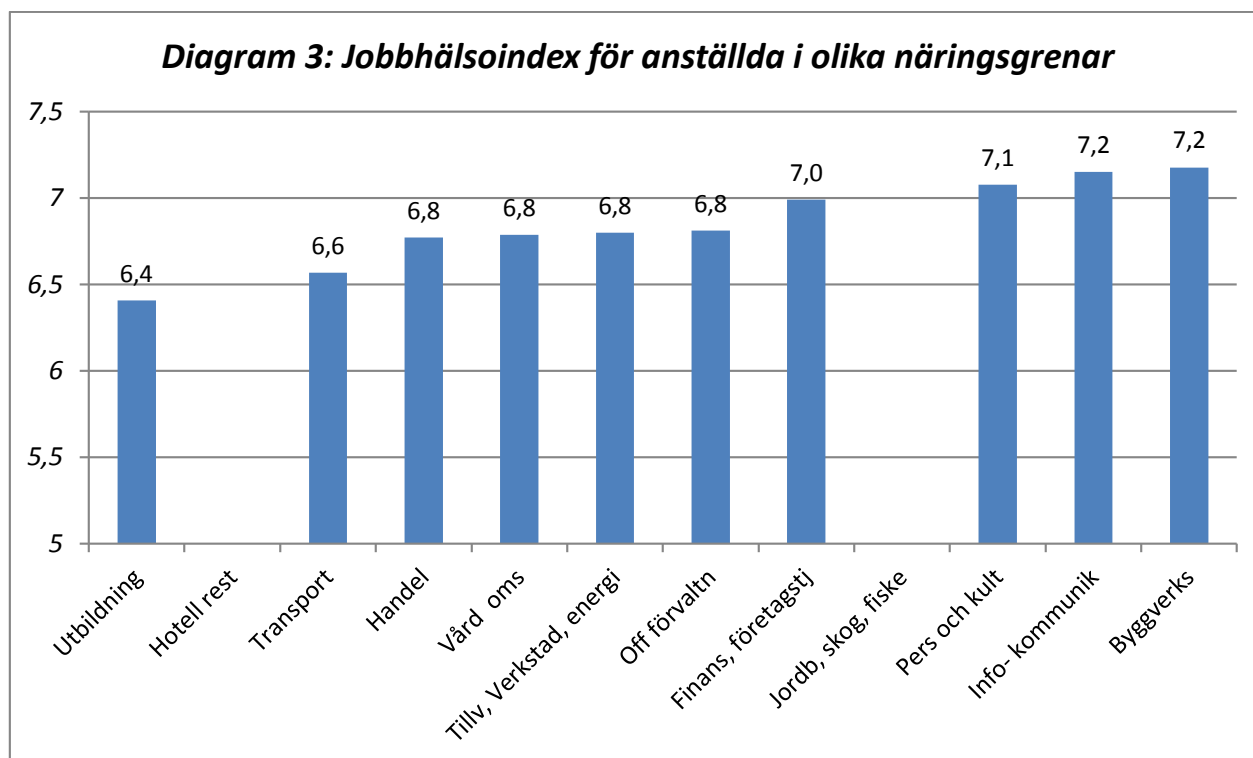
Kommunanställda kvinnor har sämst arbetsmiljö och Jobbhälsoindex

Diagrammet visar på skillnader i Jobbhälsoindex mellan olika sektorer och mellan män och kvinnor. Männen har ett bättre jobbhälsoindex i samtliga sektorer. Högst Jobbhälsoindex har männen i privat sektor och lägst index återfinns bland de anställda kvinnorna i kommunerna.

I denna jämförelse är det alltså de kommunanställda kvinnorna som är minst tillfredsställda med den fysiska och psykiska arbetsmiljön sammantaget.

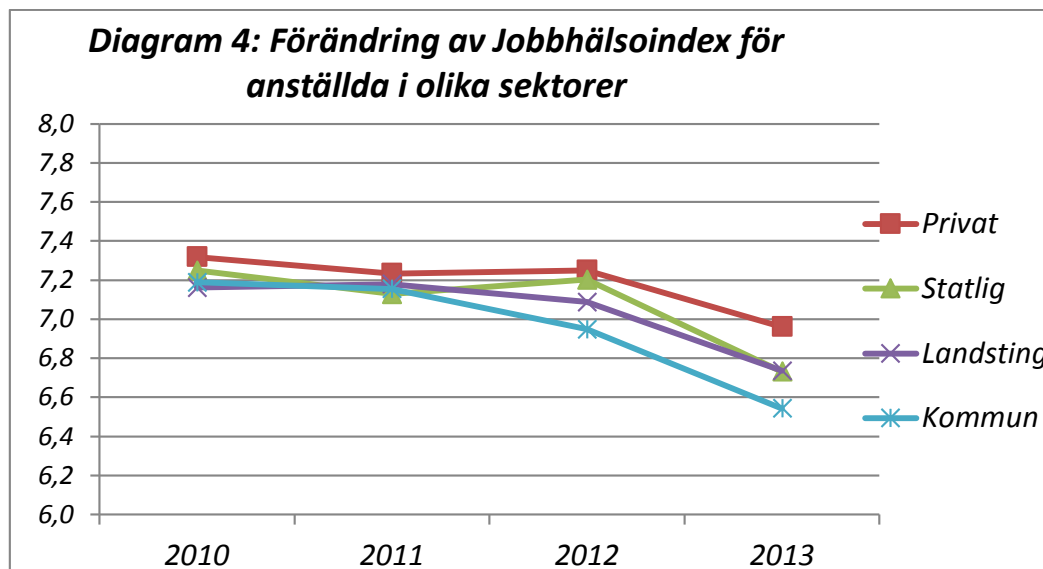
Lägst Jobbhälsoindex i skolan

Diagrammet visar Jobbhälsoindex i olika näringsgrenar. Lägst Jobbhälsoindex återfinns inom näringsgrenarna utbildning, hotell och restaurang samt transport medan byggsektorn har högst index. Det statistiska underlaget för näringsgrenarna hotell och restaurang samt Jordbruk, skog och fiske är dock för litet för att redovisas i detalj.

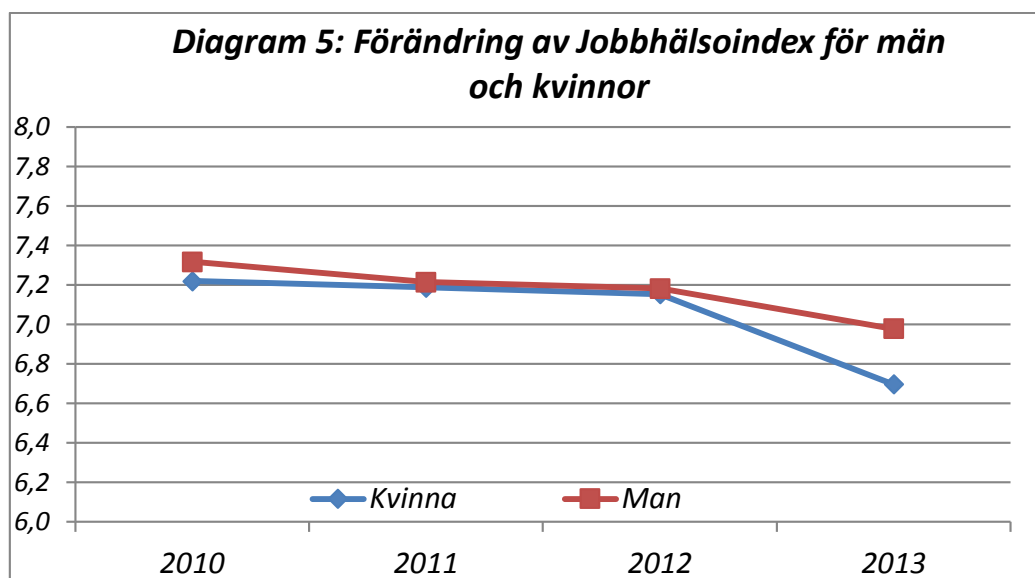
Anställda inom näringsgrenen utbildning, det vill säga i skolan, är de som upplever sig ha sämst fysisk och psykisk arbetsmiljö sammantaget av alla näringsgrenar.

Arbetsmiljön försämras generellt – särskilt i kommunerna

Ovanstående diagram visar förändring av Jobbhälsoindex åren 2010 till och med 2013 uppdelat på olika sektorer. Av diagrammet framgår att Jobbhälsoindex har minskat i samtliga sektorer det senaste året. Minskningen har varit störst i kommunerna och denna försämring påbörjades 2012.

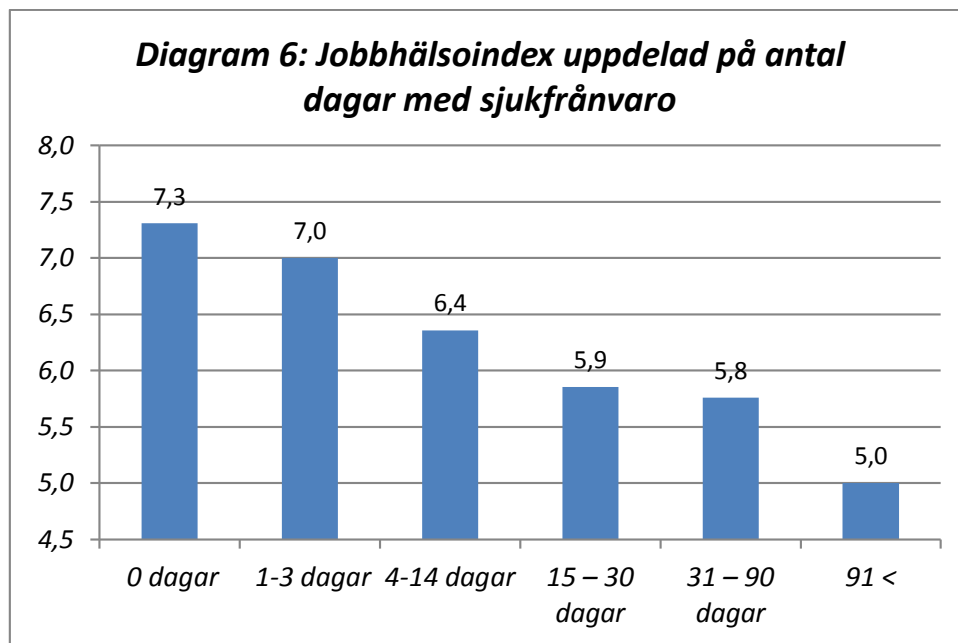
Detta innebär att de anställda i kommunerna upplever sin fysiska och psykiska arbetsmiljö sämre jämfört med vad de anställda upplever i privat sektor.

Diagrammet visar förändring av Jobbhälsoindex för män och kvinnor på hela arbetsmarknaden. Av diagrammet framgår att det skett en märkbar försämring 2013 och att denna var särskilt markant för kvinnor.

Det innebär att kvinnor upplever att deras fysiska och psykiska arbetsmiljö sammantaget har försämrats i större utsträckning än männen det senaste året.

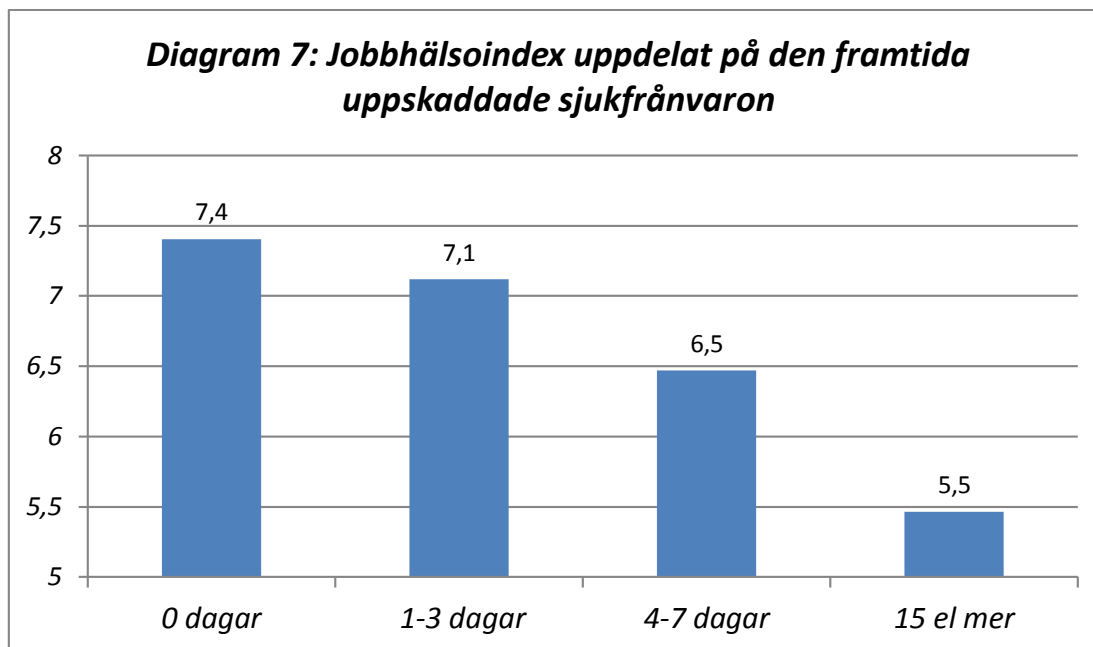
Dålig arbetsmiljö verkar gå hand i hand med högre sjukfrånvaro

Diagrammet redovisar Jobbhälsoindex upp delat på hur många sjukdagar man haft senaste året. Här framgår tydligt att indexet är allt lägre ju fler sjukdagar man haft. Gruppen som inte haft några sjukdagar allas redovisar ett genomsnittligt Jobbhälsoindex på 7,31 medan gruppen som har haft mer än 91 sjukfrånvarodagar endast når ett index på 5,0.

Det visar på ett starkt samband mellan högt Jobbhälsoindex och låg sjukfrånvaro. Det innebär att ju fler sjukdagar man haft desto sämre bedömer man sammantaget sin fysiska och psykiska arbetsmiljö.

Den framtida sjukfrånvaron har samband med upplevd arbetsmiljö

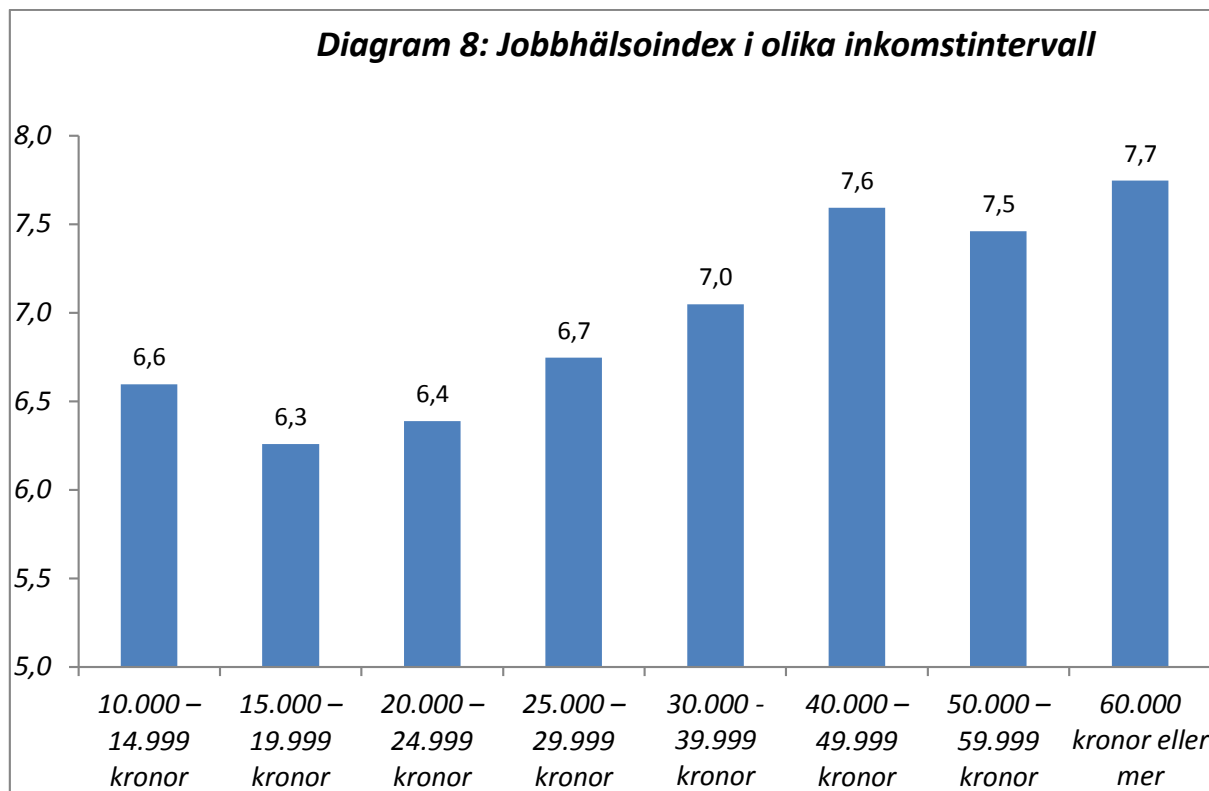

I Jobbhälsobarometern ber vi även de anställda bedöma sin egen framtida sjukfrånvaro, det vill säga hur många frånvarodagar man tror man kommer att ha kommande år.

Diagrammet visar genomsnittligt Jobbhälsoindex utifrån de anställdas förväntade kommande sjukfrånvaro. De som förväntar sig fler kommande sjukdagar har också ett sämre index jämfört med de som inte tror sig få några sjukdagar alls. De helårsfriska, alltså de som inte tror att de kommer att vara frånvarande alls kommande år, har ett index på 7,4 medan de som tror de kommer att vara frånvarande 15 dagar eller mer kommande år har ett index under 5,5.

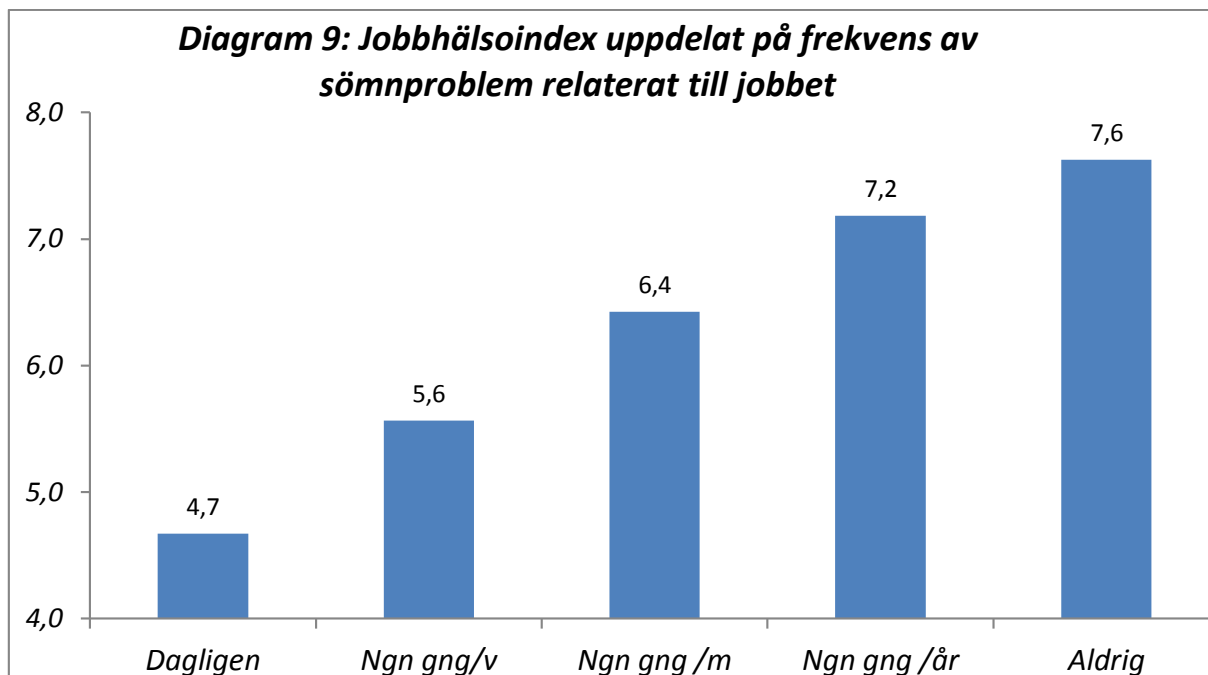
Sambandet mellan egen förväntad sjukfrånvaro och Jobbhälsoindex är alltså påtaglig. Ju fler sjukdagar du tror att du kommer att ha desto sämre anser du att den fysiska och psykiska arbetsmiljön är.

Lön och arbetsmiljö verkar följas åt

Diagrammet visar skillnader i Jobbhälsoindex i olika inkomstintervaller. Huvudbilden är att lön och index följs åt. Ju högre lön desto högre Jobbhälsoindex. Lägst index har personer i inkomstkiktet 15.000 kronor – 20.000 kronor och högst index återfinns hos personer med en månadsinkomst från 60.000 kronor och uppåt.

Nattsömnen störd av dålig arbetsmiljö – eller tvärtom

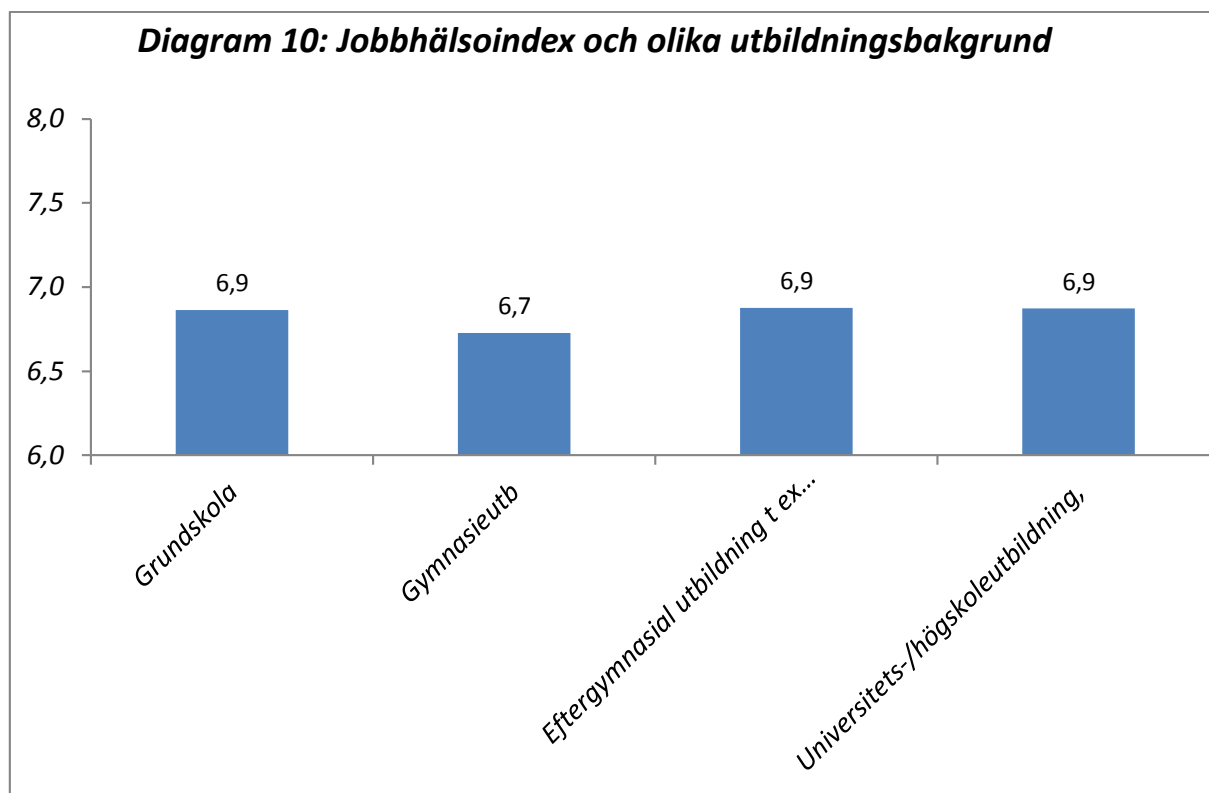

Diagrammet visar Jobbhälsindex för olika grupper uppdelade efter i vilken utsträckning man på grund av arbetet haft problem med att somna. I Jobbhälsobarometern ingår en fråga om man på grund av sitt arbete haft kännbara problem att somna (legat vaken/vaknat minst två timmar). Svaren är grupperade i dagligen, någon gång per vecka, någon gång per månad, någon gång per år samt aldrig.

Av diagrammet framgår att lågt Jobbhälsindex och dålig nattsömn följs åt. Det omvända gäller också, de som aldrig har någon störd nattsömn har också ett högre index.

Det innebär alltså att anställda som på grund av arbetet har svårt att sova också anser sig ha betydligt sämre fysisk och psykisk arbetsmiljö sammantaget.

Högre utbildning ger inte automatiskt god arbetsmiljö

Är det någon skillnad i hur man upplever sin arbetsmiljö beroende på vilken utbildningsnivå den anställda har? Nej, de med hög utbildning har inte automatiskt bättre Jobbhälsindex. Diagrammet redovisar genomsnittligt Jobbhälsindex för anställda med olika utbildning. Skillnaderna är försumbara och inte statistiskt säkerställda.

sveriges företags hälsor

Jobbhälsobarometern, Delrapport 2013:3, Sveriges Företags